

UDC 37.035:355.01

DOI 10.35433/pedagogy.4(115).2023.13

LEADERSHIP AND INFORMATION – COMMUNICATION COMPETENCIES AS THE LEADING MILITARY PROFESSIONAL COMPETENCE COMPONENTS OF A MODERN OFFICER

Yu. O. Rozumovska*, R. M. Lyman**

The importance of the article is that in the context of a full-scale Russian-Ukrainian war, the Armed Forces of Ukraine need to train highly professional officers-leaders who are able to make immediate decisions, act on a targeted and efficient basis, and take full responsibility for their actions and performance. At the same time, due to the development of information technology in the world and the technologization of all spheres of human activity, including military, an officer must have information-communication and leadership competencies formed at the respective level.

In order to discover the issue of this article, the following theoretical research methods were used: analysis of scientific publications on the subject of the article, systematic analysis and synthesis, generalization of scientific literature, categorization, specification of the main scientific provisions.

In recent years, there have been increasing requirements for professional entities to obtain essential competencies that will allow them to be competitive in the employment market. The military sphere requires military professionals to be able to take risks, make better decisions in a quickly changing situation, interact with subordinate personnel, and be a leader in everything. In today's information society, it is impossible to be a leader without developing a high level of information and communication competence, because it mainly includes the ability to work with information.

The article substantiates and proves why these types of competencies have become needed in the military professional officers training in the context of the Russian Federation's war against Ukraine. The authors conclude that achieving the strategic goal of our country's Euro-Atlantic integration is possible with the introduction of modern information technologies at all levels of military professional officers training.

Keywords: *military professional competence, leadership, leadership competence, information-communication competence, officer-leader.*

* PhD Student

(National Defense University of Ukraine, Kyiv)

12ylia88@gmail.com

ORCID: 0009-0009-9051-7399

** PhD Student

(National Defense University of Ukraine, Kyiv)

limanrus@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2356-5448

ЛІДЕРСЬКА ТА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ПРОВІДНІ КОМПОНЕНТИ ВІЙСЬКОВО-ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ОФІЦЕРА

Ю. О. Розумовська, Р. М. Лиман

Актуальність статті полягає в тому, що в умовах повномасштабної російсько-української війни Збройними силами України необхідно здійснювати підготовку високопрофесійних офіцерів-лідерів, які здатні швидко ухвалювати рішення, діяти цілеспрямовано та ефективно, нести повну відповідальність за свої вчинки та результати діяльності. Разом з тим, у зв'язку із розвитком інформаційних технологій у світі та технологізацією всіх сфер діяльності людини, в тому числі і військової, офіцер повинен мати сформовану на відповідному рівні інформаційно-комунікаційну та лідерську види компетентності.

Для досягнення поставленої мети у роботі було використано теоретичні методи дослідження: аналіз наукових публікацій із проблеми статті, системний аналіз і синтез, узагальнення наукової літератури, класифікація, конкретизація основних наукових положень.

В останні роки зростають вимоги до суб'єктів професійної діяльності щодо набуття ними життєво необхідних компетентностей, що дозволить їм бути конкурентоздатними на ринку праці. Військова сфера вимагає від військових професіоналів вміння ризикувати, приймати оптимальні рішення в обстановці, що швидко змінюється, взаємодіяти з підлеглим особовим складом, тобто бути лідером у всьому. В сучасному інформаційному суспільстві неможливо бути лідером без розвитку на високому рівні інформаційно-комунікаційної компетентності, адже вона насамперед включає здатність працювати з інформацією.

Обґрунтовано та доведено, чому саме ці види компетентностей стали необхідними у військово-професійній підготовці офіцерів в умовах війни російської федерації проти України. Автори дійшли висновку, що досягнення стратегічної мети нашої держави щодо євроатлантичної інтеграції можливе за умови впровадження сучасних інформаційних технологій на всіх рівнях військово-професійної підготовки офіцерів.

Ключові слова: військово-професійна компетентність, лідерство, лідерська компетентність, інформаційно-комунікаційна компетентність, офіцер-лідер.

Introduction of the issue and its connection with important scientific or practical tasks. In the context of the full-scale invasion of Ukraine by the Russian Federation, the Armed Forces of Ukraine urgently need professionally trained officers who will be able to take effective and responsible actions in the information society. The peculiarity of their military professional competence is the necessity to adapt to the continuously changing combat situation and the ability to implement their military-professional and expert knowledge in practice not only at permanent deployment points but also during the performance of combat missions, since the lives of subordinates and the effectiveness of the tasks depend on their decisions. The leadership qualities or leadership competence of officers come to the fore in extreme intensive combat situations, as well as information-communication competence (hereinafter –

Постановка проблеми. В умовах повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України Збройні сили України (далі – ЗСУ) потребують професійно підготовлених офіцерів, які будуть здатні до активних і відповідальних дій в інформаційному суспільстві. Особливістю їх військово-професійної компетентності є необхідність адаптації до бойової обстановки, що постійно змінюється, здатність застосовувати свої військово-професійні та фахові знання на практиці не тільки під час перебування в пункті постійної дислокації, але й в процесі виконання бойових завдань, оскільки від його рішення залежить життя підлеглих і результативність виконання поставлених завдань. В екстремальних ситуаціях бойової обстановки на перший план виходять лідерські якості чи лідерська компетентність офіцерів, а в умовах застосування засобів інформаційної війни

ICC) takes center stage in the environment of information warfare.

The problem of the mentioned competencies development as the leading components of officers' military professional competence is actualized by Ukraine's strategic goal of Euro-Atlantic integration. Because according to NATO standards, every officer should be a creative subject of military professional activity – a leader, a subject of the information society. And recent years have been characterized by the development of information technology in all spheres of society, and the military sphere in particular. It is through the ICC development that leadership qualities can be influenced, because it is impossible to be a leader in a modern information society without a work culture with information and information technologies, as well as with information-communication technologies.

Current state of the issue has been initiated by the authors in order to investigate the problem under discussion. As a result of obtaining military professional education, an officer should form the military professional competence necessary for effective military professional activity in the information society. A number of national researchers have devoted their scientific works to the study of the issue of military professional competence of officers, substantiating and generalizing its structure (O.M. Borysiuk, L.V. Oliynyk), formation (O.Y. Androshchuk, S.O. Kaplun, V.V. Polyvaniuk, V.V. Yahupov, etc.).

The issue of defining the concept of "leadership competence" and the current state of its formation was addressed by the following researchers N.V. Marakhovska, S.I. Nestulya, formation of leadership competence in the future officers – O.V. Boyko, A.V. Galimov, E.V. Denysenko, V.O. Tyurina and its structure – O.M. Kokun, M.A. Kostiuchenko and others.

In particular, it is necessary to point out the thorough scientific research of O.V. Boyko, who first attracted the attention of Ukrainian scientists to the necessity of the formation and development

інформаційно-комунікаційна компетентність (далі – ІКК).

Проблема розвитку цих видів компетентності як провідних компонентів військово-професійної компетентності офіцерів актуалізується стратегічною метою України – євроатлантичною інтеграцією. Адже за стандартами НАТО кожен офіцер має бути творчим суб'єктом військово-професійної діяльності – лідером, суб'єктом інформаційного суспільства. А останні роки характеризуються розвитком інформаційних технологій у всіх сферах життєдіяльності суспільства, а військова сфера особливо. Саме через розвиненість ІКК можна впливати і на лідерські якості, адже неможливо в сучасному інформаційному суспільстві бути лідером без культури роботи з інформацією та інформаційними технологіями, а також з ІКТ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми статті та на які спираються автори. В результаті набуття військово-професійної освіти офіцер має сформувати військово-професійну компетентність, яка необхідна їм для ефективної військово-професійної діяльності в інформаційному суспільстві. Дослідженню проблеми військово-професійної компетентності офіцерів присвятили свої наукові праці низка вітчизняних дослідників, які обґрунтовують та узагальнюють її структуру (О.М. Борисюк, Л.В. Олійник), формування (О.Ю. Андрощук, С.О. Каплун, В.В. Поливанюк, В.В. Ягупов тощо).

Проблемі визначення поняття "лідерська компетентність" і сучасним станом її сформованості присвятили свої наукові праці Н.В. Мараховська, С.І. Нестуля, формування лідерської компетентності у майбутніх офіцерів – О.В. Бойко, А.В. Галімов, Є.В. Денисенко, В.О. Тюріна та її структури – О.М. Кокун, М.А. Костюченко та ін.

Зокрема, необхідно вказати на ґрунтовне наукове дослідження О.В. Бойка, який вперше привернув увагу українських науковців до необхідності формування та розвитку лідерської компетентності в офіцерів.

of officers' leadership competence. The result of this was the opening of a new perspective direction – "military leadership studies", which reveals the necessity of studying leadership competence in the military sphere as a guarantee of successful performance of combat missions by military personnel [1].

Various aspects of the issue of ICC development are presented in scientific works of V.Y. Bykov, R.S. Gurevich, A.M. Gurzhii, A.B. Kocharyan, N.V. Morse; the main approaches to defining the definition of "ICC" and its characteristics are described in the following studies M.I. Zhaldak, O.V. Ovcharuk, S.O. Sysoeva, O.M. Spirin and others.

Outline of unresolved issues brought up in the article. The attention of researchers is continuously focused on the problem of developing military professional competence of officers and its structure. However, the problem of developing leadership and information-communication competencies as its key components in the information society in the context of the russian-Ukrainian war and the increasing role of information technology in war has not yet been the subject of special pedagogical research.

Aim of the research: the purpose of the article is to substantiate the need to development leadership and information-communication competencies as the leading components of military professional competence of officers in the information society in the context of the full-scale invasion of the russian Federation into our country – Ukraine.

Results and discussion. Let us present the main research findings with a certain substantiation of the scientific results obtained. Ukraine is currently implementing fundamental changes in the process of reformation of the Armed Forces and other military formations in accordance with NATO standards, which is a strategic goal of our country, and the transformation of the military education system is directly included in these changes. The implementation of NATO standards involves all areas of the Armed Forces of Ukraine, among which one of the most important is military – professional

Результатом цього стало відкриття нового перспективного напрямку – "військова лідерологія", де розкривається необхідність дослідження лідерської компетентності саме у військовій сфері, як запорука успішного виконання військовослужбовцями бойових завдань за призначенням [1].

Різні аспекти проблеми розвитку ІКК представлені у наукових працях В.Ю. Бикова, Р.С. Гуревича, А.М. Гуржія, А.Б. Кочаряна, Н.В. Морзе; основні підходи до визначення поняття "ІКК" та її характеристики містяться у дослідженнях М.І. Жалдака, О.В. Овчарук, С.О. Сисоєвої, О.М. Спіріна та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Увага науковців постійно прикута до проблеми розвитку військово-професійної компетентності офіцерів та її структури. Проте проблема розвитку лідерської та інформаційно-комунікаційної видів компетентностей як ключових її складових в інформаційному суспільстві в умовах російсько-української війни та підвищення ролі інформаційних технологій у війні ще не була предметом спеціальних педагогічних досліджень.

Мета статті: обґрунтувати необхідність розвитку лідерської та інформаційно-комунікаційної видів компетентності як провідних компонентів військово-професійної компетентності офіцерів в інформаційному суспільстві в умовах повномасштабного вторгнення російської федерації в нашу країну.

Виклад основного матеріалу. Нині в Україні відбуваються кардинальні зміни у реформуванні ЗСУ та інших військових формувань за стандартами НАТО, вступ до якого є стратегічною метою нашої держави, а трансформація системи військової освіти безпосередньо включена до цих змін. Імплементация стандартів НАТО стосується всіх сфер життєдіяльності ЗСУ, серед яких одна з найважливіших – це військово-професійна освіта. Таким чином, врахування в освітньому процесі вищих військових навчальних закладів (далі – ВВНЗ) основних тенденцій у формуванні та розвитку різних видів

education. Therefore, in the educational process of higher military educational institutions, the main trends in the formation and development of various types of competencies of NATO officers are extremely important and necessary for the national military education system. It should consider current trends, experience, principles of development of the education system in general in the world and use them in the educational process of higher military educational institutions.

One of the key results of the successful functioning of the military-pedagogical process in higher education institutions is the training of competitive officers for military professional activities, which should be considered as intellectual, subjective and professional, reflecting their ability and readiness to operate successfully in modern warfare, as well as the ability to successfully self-actualize in military professional activities. "The peculiarity of the professional competence of servicemen is the necessity to adapt to the continuously changing situation, the ability to apply their knowledge in practice not only in everyday activities but also during combat missions" [9: 93]. That means that an officer must be a leader in extreme combat environment.

We propose to consider the definition of "competence" in the national science and scientific approaches used in higher education institutions for training military professionals-leaders – subjects of the information society. We are of the opinion that the most accurate and comprehensive definition of the concept of "competence" includes theoretical and practical training, ability and readiness of a person to perform a relevant activity as its subject. This definition was formulated in his article by V.V. Yahupov [14], who also clearly distinguishes between the definitions of "competence", "competency", "competent", which until sometime, unfortunately, were identified and meaningfully distorted by many scientists: "The professional competence of any specialist is a complex integral psychological, professional and subjective entity that is formed in the process of obtaining professional training,

компетентностей офіцерів країн НАТО є надзвичайно важливим і необхідним для вітчизняної системи військової освіти. Вона має враховувати сучасні тенденції, досвід, принципи розвитку системи освіти в цілому в світі та використовувати їх у навчально-виховному процесі ВВНЗ.

Одним із ключових результатів успішного функціонування військово-педагогічного процесу у ВВНЗ є підготовка компетентних офіцерів до військово-професійної діяльності, яку слід розглядати як інтелектуальну, суб'єктну та професійну, що відображає їх здатність і готовність до успішної діяльності в умовах сучасної війни, а також здатність до успішної самоактуалізації в військово-професійній діяльності. "Особливістю професійної компетентності військовослужбовців є необхідність адаптації до обстановки, що постійно змінюється, здатність застосовувати свої знання на практиці не тільки в повсякденній діяльності, але й під час виконання бойових завдань" [9: 93]. Тобто офіцер має бути лідером в екстремальних умовах бойової обстановки.

Пропонуємо розглянути визначення "компетентність" у вітчизняній науці та наукові підходи, які використовуються у ВВНЗ для підготовки військових професіоналів-лідерів – суб'єктів інформаційного суспільства. Дотримуємося думки, що найбільш влучне і всеохоплююче визначення поняття "компетентність" включає теоретичну та практичну підготовленість, здатність та готовність особи до відповідного виду діяльності як її суб'єкта. Таке визначення сформулював у своїй статті В.В. Ягупова [14], який також чітко розмежує поняття "компетентність", "компетенція", "компетентний", які до певного часу, на жаль, ототожнювались і змістовно перекручувались багатьма науковцями: "Професійна компетентність будь-якого фахівця є складним інтегральним психологічним, професійним і суб'єктним утворенням, який формується в процесі набуття професійної підготовки, виявляється, розвивається і вдосконалюється в

identified, developed and improved in the process of practical professional activity, and the effectiveness of its implementation depends significantly on the theoretical, practical and psychological types of his/her readiness for it, personal, professionally important and individual psychological qualities, perception of the goals, values, content and particularities of this activity" [14: 26].

At the same time, the researcher emphasizes the need to apply a competence-based approach in the training of specialists of any profession, including officers. According to the scientist, the military professional competence of an officer is "his/her military professional training (theoretical and practical) and ability (intellectual, functional and subjective), readiness (professional, personal, psychological, etc.) for military professional activities in the chosen occupation. In this definition, we see its multidimensionality, which is true, since there are different types of military competence depending on the type and branch of the armed forces, a specific profession (specialization)" [13: 241]. It is because such a competency-based approach involves the formation and development of practical abilities and skills that can be successfully used in various life situations and practically implemented that in the vast majority of leading Western countries, any training is based on and implemented through this methodological approach. Ukraine has also shifted to a competence-based approach in the national educational system in general and in the training of military specialists, in particular.

J. Delors in his scientific works emphasized that in the process of obtaining education it is necessary not only to obtain qualifications, but also to develop competence [4]. He formulated four basic principles that are the foundation of modern education (learning to know; learning to do; learning to live together, learning to live with others; learning to live). These types of competencies are called key competencies in our country [13]. On their basis, J. Delors formulated the competencies that a person needs

процесі практичної професійної діяльності, а ефективність її здійснення суттєво залежить від теоретичного, практичного та психологічного видів його підготовленості до неї, особистісних, професійно важливих та індивідуально-психічних якостей, сприйняття цілей, цінностей, змісту та особливостей цієї діяльності" [14: 26].

Разом із тим, дослідник наголошує на необхідності застосування компетентнісного підходу під час здійснення підготовки фахівців будь-якого профілю, у тому числі й офіцерів. Військово-професійна компетентність офіцера, на думку науковця, – "це його військово-професійна підготовленість (теоретична та практична) і здатність (інтелектуальна, діяльнісна та суб'єктна), готовність (професійна, особистісна, психологічна тощо) до військово-професійної діяльності за обраним фахом. У цьому визначенні ми бачимо його багатозначність, що дійсно так, оскільки існують різні види військово-компетентності залежності від виду та роду військ, конкретного фаху (спеціалізації)" [13: 241]. Саме через те, що такий підхід як компетентнісний передбачає формування і розвиток, насамперед, практичних здатностей і вмінь, які можуть бути успішно використані в різних життєвих ситуаціях і практично втілюватися в життя, в переважній більшості провідних західних країнах будь-яка підготовка ґрунтується і реалізується через цей методологічний підхід. Україна також перейшла до компетентнісного підходу у вітчизняній системі освіти в цілому та під час підготовки військових фахівців, зокрема.

Ж. Делор у своїх наукових роботах зазначав, що потрібно в процесі здобуття освіти не тільки отримати кваліфікацію, але і розвинути компетентність [4]. Він сформулював чотири основні принципи, які є фундаментом сучасної освіти (вчитися пізнавати; вчитися робити; вчитися жити разом, вчитися жити з іншими; вчитися жити). Ці види компетентності в нашій країні мають назву ключові компетентності [13]. На їх основі Ж. Делором було сформульовано компетентності, які необхідні

throughout life:

– competence "To learn" (to be able to organize one's professional activity, interconnection of one's knowledge; to be able to engage in self-development and self-education);

– competence "Search" (ability to search for reliable information; use different sources of information; consult experts);

– Competence "Thinking" (ability to interconnect events, think critically, and defend one's own opinion during discussions);

– Competency "Cooperate" (ability to communicate and work in a group, make decisions, resolve conflicts cooperatively, negotiate, plan one's own actions, and organize one's activities);

– competence "Adapt" (ability to be flexible in a continuously and rapidly changing environment, to find creative solutions) [1].

The main characteristics of the competence-based approach in the training of officers are the focus on the formation of practical thinking as future military professionals and their concentration on the formation, development and improvement of professionally important qualities as military professionals. V.V. Yahupov emphasizes that in order to conduct military pedagogical research, it is necessary to clearly understand the main types of competence in the military environment, because an officer must, first of all, possess all the qualities of a specialist, and secondly, be able to perform certain functional duties, in other words, have the qualities of a specifically military professional [14].

By military-professional competence of an officer we understand an integrative professionally important education as a military specialist, which includes his/her possession of military and professional knowledge, skills, abilities and value approach to military and professional activities. The structure of an officer's military-professional competence is defined by Ukrainian scientists in different ways. For instance, L.V. Oliynyk identifies the following components in its structure: general competence – knowledge, skills and

особистості протягом життя:

– компетентність "Вивчати" (вміти організувати свою професійну діяльність, взаємозв'язок своїх знань; вміти займатись саморозвитком та самоосвітою);

– компетентність "Шукати" (вміти займатись пошуком достовірної інформації; використовувати різні джерела інформації; консультуватися у експертів);

– компетентність "Думати" (вміти взаємопов'язувати події, критично мислити, відстоювати власну думку під час дискусій);

– компетентність "Співпрацювати" (вміти комунікувати і працювати в групі, приймати рішення, конструктивно вирішувати конфлікти, вміти домовлятися, планувати власні дії, організовувати свою діяльність);

– компетентність "Адаптуватися" (вміти бути гнучким в обстановці, що постійно та швидко змінюється, знаходити креативні рішення) [1].

Провідними характеристиками компетентнісного підходу в ході підготовки офіцерів є звернення основної уваги на формування насамперед практичного мислення як майбутніх військових професіоналів та їх орієнтація на формування, розвиток і вдосконалення професійно важливих якостей як військових професіоналів. В.В. Ягупов зазначає, що для проведення військово-педагогічних досліджень необхідно чітко розуміти основні види компетентності у військовому середовищі, адже офіцер має, по-перше, володіти всіма якостями фахівця, а по-друге, вміти виконувати певні функціональні обов'язки, тобто мати якості саме конкретного військового професіонала [14].

Під військово-професійною компетентністю офіцера розуміємо інтегративне професійно важливе утворення як військового фахівця, до складу якого входить володіння ним військово-професійними знаннями, навичками, вміннями та ціннісне ставлення до військово-професійної діяльності. Структура військово-професійної компетентності офіцера

abilities, personal qualities, emotional and volitional, motivation, which allows an officer to effectively communicate with the environment; it includes general cultural, valeological, eco-environmental, informational, economic and technical competences. Also, according to the researcher, the military-professional competence of an officer includes general scientific, methodological, technological, methodological, combat, military specialty, professional, military-technical, social, communicative, administrative, and psychological and pedagogical types of competence [5].

However, in our opinion, this classification is missing leadership competence, because the formation of an officer as a subject of military-professional activity is the main goal of the military-professional process, which means that he or she has to obtain military-professional competence. As V.V. Yahupov underlines: "The professional subjectivity of a specialist is an integral component, the main indicators of which are professional consciousness and self-awareness, professional reflection and self-reflection, professional "I" concept; it is a subjective component" [14: 27].

Having examined the scientific approaches of V.I. Svystun and V.V. Yahupov on the structure of professional competence of a specialist in any type of professional activity and taking into account the specifics of military professional activity of an officer, O.V. Boyko added to its composition subjective competence, which includes value, motivational, regulatory, adaptive, pedagogical and combat components as a subject of military professional activity [1; 11; 14].

At the same time, recent years have been characterized by the dynamic development of information technology in all spheres of society, including, in particular, the military. This fact requires their introduction into the system of military education and requires participants of the educational process to be trained in the use of these technologies, constantly developing and improving the ICC.

визначається українськими науковцями по-різному. Так, Л.В. Олійник в її структурі виділяє такі складові: загальну компетентність – знання, навички та вміння, особистісні якості, емоційно-вольові, мотивація, що дозволяє офіцеру ефективно комунікувати з оточуючим середовищем, вона включає загальнокультурну, валеологічну, екологічну, інформаційну, економічну та технічну компетентності. Також, на думку дослідника, до складу військово-професійної компетентності офіцера входять загальнонаукова, методологічна, технологічна, методична, бойова, військово-спеціальна, фахова, військово-технічна, соціальна, комунікативна, управлінська та психолого-педагогічна види компетентності [5].

Однак, на нашу думку, в цій класифікації не вистачає лідерської компетентності, адже сформованість офіцера як суб'єкта військово-професійної діяльності – головна мета військово-професійного процесу, тобто набуття ним військово-професійної компетентності. Як підкреслює В.В. Ягупов: "Професійна суб'єктність фахівця – інтегральний компонент, основними показниками якого є професійна свідомість і самосвідомість, професійна рефлексія та саморефлексія, професійна "Я"-концепція; це суб'єктний компонент" [14: 27].

Опрацювавши наукові підходи В.І. Свистун та В.В. Ягупова щодо структури професійної компетентності фахівця в будь-якому виді професійної діяльності та враховуючи специфіку військово-професійної діяльності офіцера, О.В. Бойко додав до її складу суб'єктну компетентність, що включає ціннісний, мотиваційний, регулятивний, адаптивний, педагогічний і бойовий компоненти як суб'єкта військово-професійної діяльності [1; 11; 14].

Водночас останні роки характеризуються динамічним розвитком інформаційних технологій в усіх сферах життєдіяльності суспільства, у тому числі насамперед у військовій. Цей факт вимагає їх впровадження в систему військової освіти та потребує від учасників навчально-виховного процесу

The challenge of its development in Ukrainian society is actualized by the strategic goal of Ukraine's integration into the European Union and NATO. The Council of Europe has identified key types of competencies that every member of modern European society should possess, including information and communication, which is associated with the increasing role of informatization in the world and involves obtaining skills and abilities to operate new information technologies. As the researchers believe, the ability to apply mentioned competences in a high-quality manner in their practical activities makes a future specialist more competitive in the employment sphere [14; 16].

Another one of the eight most important competencies that every citizen should have, according to the Council of Europe, is initiative and enterprising. Their significance is the ability of a person to turn ideas into actions, which includes creativity, innovation, risk-taking, and the ability to plan and manage projects to achieve a specific goal. This helps a person not only in everyday life and in society, but also in the workplace to be aware of the context of their work and be able to use the opportunities provided. These skills are also the ground for more specific skills and knowledge that may be needed in the course of professional activity as a leader, since a leader is always proactive. This competence should include awareness of ethical values and contribute to improving the quality of management and administrative activities, which means that all of the mentioned scales represent leadership competence [1; 16].

It is important to emphasize that the issue of military leadership in Ukrainian national science is still virtually not researched, since every time we hear the definition of "leadership competence", a very simple and, at the same time, very complex problematic question is raised: what is leadership, first of all, and who is a military leader? According to B. Bass, a leader is someone who considers himself or herself capable of solving complex problems facing the group. The researcher believes that leadership will be successful if the group members agree that this

оволодіння навичками та вміннями користування цими технологіями, безперервного розвитку та вдосконалення ІКК.

Проблема її розвитку в українському суспільстві актуалізується стратегічною метою щодо інтеграції України до Європейського Союзу та блоку НАТО. Радою Європи визначені ключові види компетентностей, якими має володіти кожен член сучасного європейського суспільства, серед яких і інформаційно-комунікаційна, пов'язана зі зростанням ролі інформатизації у світі та передбачає здобуття навичок і вмінь опановування новими інформаційними технологіями. Адже, на думку науковців, здатність якісно застосовувати їх у своїй практичній діяльності робить майбутнього фахівця конкурентоздатним на ринку праці [14; 16].

Ще однією з восьми найважливіших компетентностей, якими має володіти кожен громадянин, відповідно до рішення Ради Європи, є ініціативність і підприємливість. Їх сенсом є здатність людини перетворювати ідеї в дії, що включає креативність, інноваційність, вміння ризикувати, а також здатність планувати та керувати проектами для досягнення певної мети. Це допомагає особистості не тільки в повсякденному житті та у суспільстві, але і на робочому місці усвідомлювати контекст своєї роботи та вміти використовувати надані можливості. Також ці вміння є фундаментом для більш конкретних навичок і знань, які можуть знадобитися суб'єкту в процесі професійної діяльності як лідеру, оскільки лідер завжди ініціативний. Ця компетентність має включати усвідомлення етичних цінностей і сприяти підвищенню якості управлінської діяльності, тобто всі вищезазначені шкали складають лідерську компетентність [1; 16].

Слід зазначити, що проблема саме військового лідерства в українській вітчизняній науці ще практично не досліджена, оскільки кожного разу, коли ми чуємо поняття "лідерська компетентність" – постає дуже просте і, водночас, дуже складне проблемне питання – а що, насамперед, таке

person has the goal competence, in other words, not only the person should consider himself or herself a leader, but he or she should have reputation among colleagues and subordinates [15].

It is important to highlight that in many NATO and partner countries, the definition of military leadership is often defined as the process of a leader's influence on military personnel by providing them with a purpose, direction and motivation during any complex missions. A military leader can be anyone who, by reason of his or her role or responsibilities, encourages and influences other military personnel to achieve a certain goal of their joint activities. Military leaders motivate their subordinates and their environment, both inside and outside the chain of command, to act, focus practical thinking on the situation, and generate solutions to resolve it. Being a true leader is much more complex than just giving orders and instructions. A true military leader's influence on others can take many forms. His/her words and actions, attitudes, values, the example he/she sets, every action he/she takes on or off duty are all part of influencing others. At the same time, O.V. Boyko emphasizes that a leader is not born, but becomes a leader during military-professional training and during professional military activity [1].

When analyzing modern approaches to understanding the concept of "leadership" by foreign and domestic scientists, we conclude that an officer-leader is a subject of military-professional activity who can and is capable of determining strategic perspectives of joint activity, is aware of the situation and is able to solve it, is able to take risks in extreme conditions of activity, has deep knowledge and experience in military issues, is able to build a strong team to achieve a common goal and successfully perform combat missions, has a high level of responsibility, both to those who will accomplish the assigned tasks and to himself, his attitude to military affairs: "Officer's leadership is an actualized professionally important phenomenon that has an integrated character of behavior, communication and professional activity in the informal as well

лідерство, хто такий військовий лідер? На думку Б. Басса, лідером стає той, хто вважає себе здатним вирішувати складні завдання, які стоять перед групою. Дослідник вважає, що лідерство буде успішним за умови, якщо члени групи погоджуються з думкою, що цій особі притаманна цільова компетентність, тобто не тільки сама людина має вважати себе лідером, але вона повинна мати авторитет серед колег і підлеглих [15].

Слід зазначити, що в багатьох країнах НАТО та її країнах-партнерах таке поняття як "військове лідерство" дуже часто розкривається як процес певного впливу лідера на військовослужбовців шляхом надання їм мети, напрямку діяльності та мотивування під час виконання будь-яких екстремальних завдань. Військовий лідер – це може бути будь-хто, хто в силу взятої на себе ролі чи покладених на нього обов'язків надихає та впливає на інших військовослужбовців для досягнення визначеної мети спільної діяльності. Військові лідери мотивують своїх підлеглих і своє оточення як всередині, так і за межами порядку підпорядкованості до дій, фокусують практичне мислення на проблемі та формують рішення для її вирішення. Бути справжнім лідером набагато складніше, ніж просто віддавати накази та вказівки. Вплив справжнього військового лідера на інших може набувати різних форм. Його/її слова і вчинки, ставлення, цінності, про які говорить лідер, приклад, який подає, кожна дія, яка робиться лідером на службі чи поза нею – все це частина впливу на інших. Разом із тим, О.В. Бойко наголошує, що лідером не народжуються, а стають під час військово-професійної підготовки та впродовж професійної військової діяльності [1].

Проаналізувавши сучасні підходи до розуміння поняття "лідерство" закордонними та вітчизняними науковцями, дійшли висновку, що офіцер-лідер – суб'єкт військово-професійної діяльності, який може та здатний визначати стратегічні перспективи спільної діяльності, усвідомлювати проблему та здатний її

as the formal dimensions of relations between military personnel in the military environment. An officer becomes a leader in a military unit only if he or she clearly understands the common goal to be achieved, is aware of the tasks and is able to clearly define the directions, methods, ways and means of their implementation, while acting at a higher level than other servicemen in the unit. A military leader has a higher status in a military unit than most other servicemen and is the best at following group rules of behavior and activity, in a difficult situation intentionally taking on more responsibility, including moral responsibility, for the accomplishment of group tasks than other servicemen" [2: 5-6].

It is very important to stress that nowadays "perfection" in leadership does not mean "ideality". On the contrary, an excellent military leader gives those surrounding him the opportunity to learn from their mistakes as well as enjoy their successes. The subordinates of a true leader eventually learn to believe that when they fail, which is an essential component of achieving perfection, they will not be afraid to do it again and again, but better and better.

The Strategy for the Development of Military Leadership in the Armed Forces of Ukraine (hereinafter – the Strategy) states that in accordance with the tasks assigned by the Supreme Commander-in-Chief, the main focus is the development of human resources and professionalism of the subjects of maintaining the defense of our state. This document states that in the context of warfare, the challenges, and potential threats of today encourage rethinking and improving scientific approaches to the study of military leadership in the military education system during the training of military personnel [8].

The leadership competence of a modern officer, in our opinion, is military professional and leadership preparedness, ongoing development and improvement of oneself as a creative and proactive subject of military-professional activity, who is able to influence, motivate and encourage other military personnel to perform tasks by the

вирішувати, вміє ризикувати в екстремальних умовах діяльності, має глибокі знання та досвід у військовій справі, здатний побудувати сильну команду для досягнення певної мети та успішного виконання бойових завдань, має високий ступінь відповідальності, як перед тим, хто буде виконувати поставлені завдання, так і перед собою, своїм ставленням до військової справи: "Лідерство офіцера – це актуалізоване професійно важливе явище, яке має інтегрований характер прояву в поведінці, спілкуванні та професійній діяльності в неофіційній, а також і офіційній площині взаємовідносин військовослужбовців у військовому середовищі. Офіцер стає лідером у військовому підрозділі тільки у тому випадку, коли чітко уявляє мету, якої треба досягнути, усвідомлює поставлені завдання і здатний чітко визначати напрями, методи, способи та засоби їх виконання, діючи при цьому на вищому рівні, ніж інші військовослужбовці в підрозділі. Він має у військовому підрозділі вищий статус, ніж більшість інших військовослужбовців, і найкраще дотримується групових норм поведінки та діяльності, у складній ситуації свідомо бере на себе більшу відповідальність, зокрема моральну, за виконання групових завдань, ніж інші військовослужбовці" [2: 5-6].

Дуже важливо зазначити, що зараз "досконалість" у лідерстві не означає "ідеальність". Скоріше навпаки, відмінний військовий лідер дає оточуючим можливість вчитися на своїх помилках, а також насолоджуватися успіхами. Підлеглі справжнього лідера, в рещті-рещт, вчать вірити в те, що коли вони зазнають невдачі, а це неодмінна складова при досягненні досконалості, то не будуть боятися робити ще раз і ще раз, але все краще і краще.

У Стратегії розвитку військового лідерства у ЗСУ (далі – Стратегія) зазначається, що відповідно до завдань, які сьогодні ставить Верховний Головнокомандувач головним напрямком є розвиток людського капіталу та підвищення професіоналізму суб'єктів забезпечення захисту нашої

power of his/her motivational and professional influence, promoting values that lead to perfection and develop a military unit as a combat team, readiness to identify and overcome challenges, solve tasks and difficulties that arise in the life of a military unit (sub-unit) and take responsibility for their solution.

Today, most Ukrainian military educational institutions, unfortunately, focus on the administrative competence of the future officer rather than leadership. However, the concepts of "leader" and "manager" are not identical, because a manager is endowed with formal rights, unlike a leader. The essence of a true military leader is to influence, encourage and motivate military personnel to follow the values that lead to perfection and develop a combat team that will allow them to defeat any insidious enemy and successfully complete a combat mission.

O.V. Boyko's dissertation clearly states that the cornerstone of the formation of a true military leader is the orientation of the content component of the pedagogical process model of the high military institutions to the real requirements of a present day, which determine the gaining of new competencies by graduates, among which the ICC and leadership competencies can be particularly highlighted. Accordingly, a military leader is an officer with highly developed military-professional competence, mobile in a complicated and fast changing environment, who can quickly adapt to new conditions and is oriented in information resources, which allows him to take the initiative in his professional activities.

During the full-scale invasion of our country by the Russian Federation, many officers were called up for military service under mobilization, who had studied according to old Soviet standards that did not provide for the formation of a leader officer with a high level of awareness of information and communication technologies and leadership. In this regard, their leadership competence and ICC do not meet modern requirements for them as subjects of military-professional activity in the information society and especially in the context of information warfare.

держави. У цьому документі зазначається, що в умовах ведення війни виклики та потенційні загрози сьогодення спонукають до переосмислення та вдосконалення наукових підходів до дослідження військового лідерства в системі військової освіти під час підготовки військовослужбовців [8].

Лідерська компетентність сучасного офіцера, на нашу думку, – це військово-професійна та лідерська підготовленість, постійний розвиток і вдосконалення себе як творчого та ініціативного суб'єкта військово-професійної діяльності, який здатний впливати, вмотивовувати і спонукати інших військовослужбовців до виконання поставлених завдань силою свого мотиваційного та професійного впливу, сповідувати цінності, які ведуть до досконалості та розвивають військовий підрозділ як бойову команду, готовність визначати і долати виклики, вирішувати завдання, які виникають у життєдіяльності військового підрозділу (частини) і брати на себе відповідальність за їх вирішення.

Сьогодні в більшості ВНЗ України увага, на жаль, приділяється не лідерській, а управлінській компетентності майбутнього офіцера. Проте поняття "лідер" і "керівник" не тотожні, адже керівник наділений формальними правами, на відміну від лідера. Сутність справжнього військового лідера полягає у тому, щоб впливати на військовослужбовців та їх вмотивовувати і спонукати, щоб сповідувати саме ті цінності, які ведуть до досконалості та розвивають бойову команду, що надасть змогу перемогти будь-якого підступного ворога та виконати успішно бойове завдання.

У дисертації О.В. Бойка чітко зазначено, що наріжним каменем формування справжнього військового лідера є орієнтація змістовного компонента моделі педагогічного процесу ВНЗ на реальні вимоги сьогоденні, які зумовляють набуття випускниками нових компетентностей, поміж з яких особливо виділяється ІКК і лідерська. Отже, військовий лідер – це офіцер із високо розвиненою військово-

Nowadays, for Ukraine, the war continues not only on the battlefield, but also on the information sector: the enemy causes damage through special information and psychological operations. This is why there is an urgent need to include in the training program for officers dealing with information-communication technologies and information.

We can raise a rather simple problematic question: how do military leaders understand modern technologies, and do they consider them to be a support or a limitation to their leadership? The digital transformation of military activity, the quick and ongoing informatization and technologization of all processes and at all levels is becoming a significant challenge in the process of military command and control. Accordingly, a military leader must be information-competent and able to lead his colleagues, subordinates, and his/her team to adapt to the changes in order to increase performance and gain a significant advantage over the enemy.

There are many different modern technologies that are used in the military environment, from logistics to information systems, as well as human resources. For example, before the full-scale invasion, there were also some cases of assignment of primary military ranks of officers to NCOs, but now such cases are widespread. Also in the summer of 2023, amendments to the Law of Ukraine "On Military Duty and Military Service" came into force in the part concerning the recruitment of officers, NCOs and sergeants with combat experience, who have been performing duties as officers for at least three months but do not have a higher education, and therefore do not have the appropriate level of formation and development of military-professional competence, the main components of which are leadership and information-communication [7].

The definition of "ICC" in the national scientific and research works is interpreted differently. Often it is considered within the framework of information-communication technologies and is defined as the ability of a person to use it in his/her professional activity. For example, R.S. Gurevych and M.I. Zhaldak

професійною компетентністю, мобільний у складній обстановці, що постійно змінюється, який може швидко адаптуватись до нових умов та орієнтується в інформаційних потоках, що дозволяє йому брати ініціативу в професійній діяльності.

Під час повномасштабного вторгнення російської федерації на територію нашої країни на військову службу було призвано багато офіцерів за мобілізацією, які вчилися за старими радянськими стандартами, які взагалі не передбачали формування офіцера-лідера з високим рівнем обізнаності в сфері ІКТ і лідерства. У зв'язку з цим їх лідерська компетентність та ІКК не відповідають сучасним вимогам до них як до суб'єктів військово-професійної діяльності в інформаційному суспільстві та особливо в умовах інформаційної боротьби. Сьогодні для України війна продовжується не тільки на полі бою, але й на інформаційному фронті: ворог завдає шкоди через проведення спеціальних інформаційно-психологічних операцій (далі – ІПСО). Через це постає нагальна необхідність включення до програми підготовки офіцерів роботи з ІКТ та інформацією.

Можна поставити доволі просте проблемне питання: яким чином військові лідери сприймають сучасні технології, чи сприймають як підтримку чи обмеження свого лідерства? Цифрова трансформація військової справи, стрімка і постійна інформатизація та технологізація всіх процесів і на всіх рівнях стає суттєвим викликом у процесі управління та керівництва військами. Відповідно військовий лідер має бути інформаційно компетентним і зможе привести побратимів, підлеглих, свою команду до адаптації до наявних змін, щоб підвищити продуктивність і отримати значну перевагу над ворогом.

Існує велика кількість різних сучасних технологій, які використовуються у військовому середовищі – від логістики до інформаційних систем, а також і кадрових. Так, до повномасштабного вторгнення також частково відбувалось присвоєння первинних військових звань офіцерського складу особам

associate ICC with such categories as "computer knowledge" and "information culture" [3], and S.O. Sysoeva and O.M. Spirin in their scientific works consider it as a key competence of a person.

Interesting point for our study is the information contained in the Digital Competence Framework, which was developed for Ukrainian citizens based on the results of the Erasmus+ project. The authors of this document indicate that today there is no well-established concept of a person's ability to use information technology in their activities. Thus, they recommend using the definition of "digital competence" as a synonym for "information and digital", "information and communication" competence [6]. However, as already mentioned in this study, the Council of Europe defines ICC as the leading competence of any specialist. In our opinion, its structure should include not only the specialist's ability to use information and communication technologies, but also knowledge that helps to orientate in the modern information environment, information skills, critical approach to data, values and motives of information activity, all those qualities that characterize a true military leader.

That is why, in our opinion, ICC is a professionally important mental formation of officers, which provides them with systematic and contextual use of information and communication technologies in military professional activities by searching, analyzing, processing, transmitting, exchanging and keeping information in the process of realization of official competencies as a subject of military management. Due to the reform of the Armed Forces of Ukraine in accordance with the NATO standards, active use of modern means and information and communication technologies in the military sphere, modernization of the system of military professional officers training, the problem of developing their information and communication culture, the basis of which is ICC, is becoming more and more relevant. Modern warfare conditions are

сержантського та старшинського складу, але зараз такі випадки носять масовий характер. Також влітку 2023 року вступили в силу зміни до Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" в частині, що стосується прийняття на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу, військовослужбовців сержантського та старшинського складу, які мають бойовий досвід, не менше трьох місяців виконують обов'язки на посаді офіцера, але не мають вищої освіти, тож не мають відповідного рівня сформованості та розвиненості військово-професійної компетентності, основними складовими якої є лідерська та інформаційно-комунікаційна [7].

Поняття "ІКК" у вітчизняній науковій літературі трактується неоднозначно. Часто його розглядають в межах ІКТ і визначають як здатність людини використовувати її в своїй професійній діяльності. Так, наприклад, Р.С. Гуревич, М.І. Жалдак ІКК пов'язують з таким категоріями як "комп'ютерна грамотність", "інформаційна культура" [3], а С.О. Сисоєва, О.М. Спирін у своїх наукових працях розглядають її як ключову компетентність особи [11; 12].

Цікавою для нашого дослідження є інформація, що міститься в Рамці цифрової компетентності, що була розроблена для громадян України за результатами проекту Еразмус+. Автори цього документу зазначають, що сьогодні немає усталеного поняття здатності особи використовувати у своїй діяльності інформаційних технологій. Таким чином, вони рекомендують використовувати визначення "цифрова компетентність" як синонім "інформаційно-цифровій", "інформаційно-комунікаційній" компетентності [6]. Проте, як вже зазначалось в цьому дослідженні, Рада Європи визначає саме ІКК провідною компетентністю будь-якого фахівця. На нашу думку, її структура має включати не тільки вміння фахівця використовувати ІКТ, але і знання, які допомагають орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, навички інформаційної діяльності, критичне

characterized by a decrease in decision-making time. The lives of personnel and the success of combat operations often depend on the use of modern information technologies. Information and communication technologies have made it possible to speed up the decision-making process at all levels of command, to intensify many processes, including those related to information processing by reducing the number of errors and the use of modern means of armed warfare. In this aspect, the ability of officers to use these technologies in their military professional activities is especially important. In these circumstances, their ICC must meet not only the challenges of the modern information society, but also the military sphere, which uses modern information technologies. The process of development and improvement of the ICC of officers of all levels of command should be ongoing, as information technologies are being updated at a rapid pace.

The analysis of scientific approaches of national researchers to the definition of the "ICC" concept allowed us to define the ICC of officers as the result of the practical ability of a serviceman to analyze and evaluate the information environment in the military-professional perspective, to be critical of the data received, to process, transmit, exchange, store information, to form a valuable approach to working with it and to use these skills in the process of military-professional activity. Such an interpretation allows us to state that it is closely related to the officer's leadership competence, since military leadership is a certain influence on military personnel in order to achieve respective results, possession of knowledge and experience, ability to apply them in practical military and professional activity, ability to create a team for successful accomplishment of combat missions as assigned.

The reality of the russian-Ukrainian war is that the enemy uses modern weapons, including information and communication technologies, to strike not only on the battlefield but also in the information environment through information and psychological

ставлення до даних, цінності та мотиви інформаційної діяльності, всі ті якості, якими характеризується справжній військовий лідер.

Таким чином, на нашу думку, ІКК – це професійно важливе психічне утворення офіцерів, що їм забезпечує системне та контекстне застосування ІКТ у військово-професійній діяльності шляхом пошуку, аналізу, оброблення, передачі, обміну та зберігання інформації в процесі реалізації посадових компетенцій як суб'єкта військового управління. А у зв'язку з реформуванням ЗСУ відповідно до стандартів країн-членів НАТО, активним застосуванням у військовій сфері сучасних засобів і ІКТ, модернізації системи військово-професійної підготовки офіцерів актуалізується проблема розвитку їхньої інформаційно-комунікаційної культури, підвалину якої складає ІКК. Сучасні умови ведення бойових дій характеризуються скороченням часу на прийняття рішень. Від використання сучасних інформаційних технологій часто залежить життя особового складу та успіх виконання бойового завдання. ІКТ дозволили пришвидшити процес прийняття рішень на всіх рівнях управління, активізувати багато процесів, зокрема які пов'язані з обробленням інформації за рахунок зменшення кількості помилок, застосування сучасних засобів збройної боротьби. Особливо важливим у цьому аспекті є здатність офіцерів їх використовувати у своїй військово-професійній діяльності. У зв'язку із цим, їх ІКК має відповідати не тільки викликам сучасного інформаційного суспільства, але й військової сфери, в якій використовуються сучасні інформаційні технології. Процес розвитку та удосконалення ІКК офіцерів всіх ланок управління має бути безперервним, оскільки інформаційні технології оновлюються швидкими темпами.

Аналіз наукових підходів вітчизняних науковців до визначення поняття "ІКК" дозволило нам визначити ІКК офіцерів як результат практичної здатності військовослужбовця щодо аналізу та оцінювання інформаційного простору в

operations. By doing so, the enemy is trying to destabilize the situation inside our country and divert public attention from the situation at the battlefield, as well as draw the military's attention to political events. That is why a modern Ukrainian officer must have knowledge of dealing with information and communication technologies and information for the purpose of effective military command and control, responding to the challenges of the information society, and making the right and effective decisions in a timely manner as a leader of a military unit (sub-unit).

Conclusions and research perspectives. It has been identified that today's dynamic development of information technology requires an officer to be a leader, a professional in military activity. And this cannot be achieved without a well-formed and highly developed ICC, since the officer-leader must not only quickly and efficiently navigate information traffic and be able to work with information, but also teach his/her subordinate personnel to do so.

It is proved and substantiated that leadership and information-communication competencies are the leading components of the military-professional competence of each officer, especially they are necessary for the military-professional activity of officers-leaders.

The perspective for further scientific research is to continue research regarding the development of leadership and information-communication competencies in the military professional training of modern Ukrainian officers.

військово-професійному аспекті, критичного ставлення до даних, що отримані, оброблення, передачі, обміну, зберігання інформації, формування ціннісного ставлення до роботи з нею та використання цих умінь у процесі військово-професійної діяльності. Така його інтерпретація дає нам можливість стверджувати, що воно тісно пов'язана з лідерською компетентністю офіцера, оскільки військове лідерство – певний його вплив на військовослужбовців із метою досягнення відповідних результатів, володіння знаннями та досвідом, вміння застосовувати їх у практичній військово-професійній діяльності, здатність створити команду для успішного виконання бойових завдань за призначенням.

Реаліями російсько-української війни є застосування ворогом сучасної зброї, у тому числі за допомогою засобів ІКТ, для завдання ударів не тільки на полі бою, але і в інформаційному середовищі шляхом проведення ПІСО. Цим він намагається розхитати обстановку всередині нашої країни та відволікти увагу суспільства від ситуації, яка складається на фронті, а також привернути увагу військових до політичних подій. Саме через це сучасний український офіцер має володіти знаннями щодо роботи з ІКТ та інформацією для якісного управління військами, реагування на виклики інформаційного суспільства, вчасного прийняття правильних та ефективних рішень як лідеру військового підрозділу (частини).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. З'ясовано, що нині динамічний розвиток інформаційних технологій вимагає від офіцера бути лідером, професіоналом військової справи. А цього неможливо досягти без сформованої та розвиненої на високому рівні ІКК, оскільки офіцер-лідер має не тільки сам швидко та якісно орієнтуватися в інформаційних потоках та вміти працювати з інформацією, але і вчити цьому підлеглий особовий склад.

Доведено та обґрунтовано, що лідерська та інформаційно-комунікаційна компетентності є провідними компонентами в військово-професійній компетентності кожного

офіцера, особливо вони необхідні для військово-професійної діяльності офіцерів-лідерів.

Перспективою подальших наукових розвідок вважаємо продовження досліджень щодо розвитку лідерської та інформаційно-комунікаційної видів компетентності під час військово-професійної підготовки сучасних українських офіцерів.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Boiko, O.V. (2020). *Teoriia i metodyka formuvannia liderskoi kompetentnosti ofitseriv Zbroinykh syl Ukrainy [Theory and methodology of formation of leadership competence of officers of the Armed Forces of Ukraine]*: monohrafiia. Zhytomyr: Vyd. O.O. Yevenok, 667 [in Ukrainian].
2. Boiko, O.V. (2014). *Teoretyko-metodychni problemy formuvannia liderskoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv Zbroinykh Syl Ukrainy [Theoretical and methodological problems of forming the leadership competence of future officers of the Armed Forces of Ukraine]*: monohrafiia. Lviv: ASV, 543 [in Ukrainian].
3. Hurevych, R.S., & Kademiya, M.Yu. (2009). Formuvannya informatsiyno-komunikatsiynoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv trudovoho navchannya (tekhnolohiy) [Formation of information and communication competence of future teachers of labor education (technologies)]. *Problemy profesiynoyi osvity. Teoriya i praktyka upravlinnya sotsial'nymy systemamy – Problems of professional education. Theory and practice of social systems management*, № 2, 73-78 [in Ukrainian].
4. Delor, Zh. *Osvita: prykhovanyy skarb [Education: a hidden treasure]*: dop. mizhnar. komisii z osvity dlya XXI stolittya. Paryzh: YUNESKO, 46 [in Ukrainian].
5. Oliynyk, L.V. (2014). Kontseptual'ni pidkhody do vyznachennya struktury profesiynoyi kompetentnosti suchasnoho ofitsera Zbroinykh Syl Ukrayiny [Conceptual approaches to determining the structure of professional competence of a modern officer of the Armed Forces of Ukraine]. *Naukovyy visnyk Chernivets'koho universytetu. Pedagogika ta psykholohiya – Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Pedagogy and psychology*, vyp. 679, 124-133 [in Ukrainian].
6. *Opys ramky tsyfrovoyi kompetentnosti dlya hromadyan Ukrayiny [Description of the framework of digital competence for citizens of Ukraine]*. Retrieved from: https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoi-kompetentnosti-dlya-gromadyan/%D0%9E%D0%A0%20%D0%A6%D0%9A.pdf [in Ukrainian].
7. *Pro viyskovyy obovyazok i viyskovu sluzhbu [On military duty and military service]*: Zakon Ukrayiny vid 25.03.1992 r. № 2232-XII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> [in Ukrainian].
8. *Pro zatverdzhennya Stratehii rozvytku viys'kovoho liderstva u Zbroinykh sylakh Ukrayiny [On the approval of the Strategy for the development of military leadership in the Armed Forces of Ukraine]*: nakaz Holovnokomanduvacha Zbroinykh syl Ukrayiny vid 17.11.2023 № 325. Retrieved from: <https://mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm&ogbl#inbox?projector=1> [in Ukrainian].
9. Rozumovs'ka, Yu.O. (2023). Informatsiyno-komunikatsiyna kompetentnist' ofitseriv taktychnoyi lanky upravlinnya ta neobkhidnist' yiyi rozvytku u systemi pidvyshchennya kvalifikatsiyi [Information and communication competence of tactical management officers and the need for its development in the professional development system]. *Priorytetni naukovi rozrobky u sferi pedahohiky ta psykholohiyi – Priority scientific developments in the field of pedagogy and psychology*: zb. materialiv mizhnar. nauk. konf., 92-95 [in Ukrainian].

10. Svystun, V.I. (2019). Polikulturna kompetentnist viiskovosluzhbovtisia yak subiekta diialnosti z pidtrymannia mizhnarodnoho myru i bezpeky [Multicultural competence of a military serviceman as a subject of activities for the maintenance of international peace and security]. *Problemy osvity – Problems of education*, vyp. 92, 154-158 [in Ukrainian].
11. Sysoieva, S.O., & Balovsiak, N.V. (2006). *Informatsiina kompetentnist fakhivtsia: tekhnolohii formuvannia [Information competence of a specialist: technologies of formation]: navch.-metod. posib.* Chernivtsi: Tekhnodruk, 208 [in Ukrainian].
12. Spirin, O.M. (2010). *Osnovni pidkhody do vyznachennia poniat. Osnovy standartyzatsii informatsiino-komunikatsiinykh kompetentnostei v systemi osvity Ukrainy [The main approaches to the definition of concepts. Basics of standardization of information and communication competences in the education system of Ukraine]: metod. rekom. / red. V.Iu. Bykov, O.V. Bilous, Yu.M. Bohachkov ta in.* Kyiv: Atika, 88 [in Ukrainian].
13. Yahupov, V.V. (2019). Metodolohichni osnovy kompetentnisnoho pidkhodu do profesiinoi pidhotovky ofitseriv zapasu [Methodological foundations of the competence approach to the professional training of reserve officers]. *Problemy osvity – Problems of education*, № 92, 239-245 [in Ukrainian].
14. Yahupov, V.V. (2015). Metodolohichni osnovy rozuminnia ta obgruntuvannia poniat "kompetentnist" i "kompetentsiia" shchodo profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv [Methodological bases of understanding and substantiation of the concepts "competence" and "competence" in relation to the professional training of future specialists]. *Novi tekhnolohii navchannia – New learning technologies: zb. nauk. pr., vyp. 4, ch. 2*, 23-29. Retrieved from: https://lib.iitta.gov.ua/10635/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4_%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D1%83%D0%BC%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf [in Ukrainian].
15. Bass, B., & Bass, R. (2009). *The Bass handbook of leadership: Theory, research, and managerial applications.* N.Y.: Simon and Schuster, 1465 [in English].
16. *Key Competences for Lifelong Learning. A European Reference Framework.* (2004). Brussels: European Commission. Retrieved from: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/improving-quality/key-competences> [in English].

Received: November 10, 2023

Accepted: December 01, 2023